

11 Каличева Н.Є. Аналіз напрямків забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту / Н.Є. Каличева // Вісник економіки транспорту і промисловості: збір наук. праць. – Х., УкрДАЗТ. – 2009. – № 28. – С. 90-92

12 Шинкаренко В.Г. Конкурентоспособность продукции как объект управления / В.Г. Шинкаренко, А.В. Сохацкая // Экономика транспортного комплекса : зб. наук. праць. – Х.: ХНАДУ, 2005. – Вип. 9. – С. 5-17.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ANALYSIS OF THE RESEARCH IN THE DEVELOPMENT OF THE HOTEL INDUSTRY IN UKRAINE

У даній статті розкрито сутність та значення стану та проблем розвитку готельної індустрії. Досліджено і проаналізовано тенденції та закономірності розвитку готельної індустрії, як однієї із форм підприємницької діяльності. Запропоновано шляхи розширення та вдосконалення рівня якості надання послуг, вирішення проблем сертифікації, підбору кадрів.

Ключові слова: туристична індустрія, готельна, готельна індустрія, готельні послуги, якість, сертифікація.

В данной статье раскрыта сущность и значение состояния и проблем развития гостиничной индустрии. Исследованы и проанализированы тенденции и закономерности развития гостиничной индустрии, как одной из форм предпринимательской

деятельности. Предложено пути расширения и совершенствования уровня качества предоставления услуг, решение проблем сертификации, подбора кадров.

Ключевые слова: туристическая индустрия, гостиничная индустрия, гостиничные услуги, качество, сертификация.

In this article the essence and significance of the state and problems of the hotel industry development are disclosed. The tendencies and regularities of the forms of entrepreneurial activity are explored and analyzed. The ways of expansion and improvement of the level of quality of rendering services, solving certification problems, recruiting are proposed.

Key words: tourism industry, hotel industry, hotel services, quality, certification.

УДК 640.41(045)

Лук'янець А.В.

старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Постановка проблеми. Готельна галузь – головна складова туристичної індустрії в Україні. Проте, на сьогодні можна констатувати що кризові явища, які виникли в нашій країні, наявні і в туристичній сфері, зокрема. За 2013-2015 р. по всій країні закрилося 10% готелів. Більшість закритих не витримало різкого зменшення туристичних потоків. Падіння в'їзного туризму в Україні у 2015 р. склало 80% порівняно з аналогічним періодом 2013 р., незважаючи на той факт, що падіння вартості гривні призвела до значного зменшення вартості розміщення в готелях у доларовому еквіваленті. Складна ситуація на сході України суттєво зменшує кількість потенційних іноземних туристів, але проведення Євробачення-2017 дає позитивні показники щодо завантаження різних закладів розміщення. Але, на жаль, цей позитив тимчасовий і готельна індустрія України потребує нових програм розвитку. Цілком закономірно, що у процесі формування європейської держави необхідно за короткий термін вирішити ряд проблем, пов'язаних з незадовільним станом розвитку готельної галузі, нестачею готелів та інших закладів розміщення туристів, підвищення рівня якості послуг, сертифікацією, нестачею кваліфікованих кадрів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що дослідженню проблем розвитку готельної галузі приділена велика увага вітчизняних вчених, науковців, фахівців О. Давидової, Г. Кравчук, В. Сеніна, В. Федорченка, В. Юрьєва,

О Денисенка. В їхніх працях розглядається стан, тенденції розвитку, закономірності, проблеми розвитку готельного господарства. Разом з тим, враховуючи актуальність даної теми, потребує подальшої розробки теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення готельної індустрії, які б забезпечили підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності готельних підприємств, дослідження впливу складових чинників розвитку готельної індустрії України.

Постановка завдання. Розкрити сутність та значення стану та проблем розвитку готельної індустрії. Дослідити та проаналізувати тенденції й закономірності розвитку готельної індустрії, як однієї із форм підприємницької діяльності, запропонувати шляхи розширення та вдосконалення рівня якості надання послуг, вирішення проблем сертифікації, підбору кадрів тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні жодне відомство не може дати реальної картини – скільки ж туристів до нас приїжджає з-за кордону, не кажучи вже про те, скільки українців подорожують Україною. Держприкордонслужба наводить статистику, за якою щороку до нас приїздить 20-25 млн туристів, переважно це туристи сусідніх країн (Молдова, Росія, Білорусія), тому і реальна картина щодо завантаженості готелів також відсутня. [6] Інфраструктура готельного ринку України сьогодні не задовольняє попит на готельні послуги ні за кількістю, ні за

якістю, оскільки матеріально-технічна база значної частини готелів дісталася нам у спадок від «постсоціалістичного» періоду, є застарілою і не відповідає міжнародним стандартам. Нове століття диктує свої правила і для готельної індустрії України настає процес входження на міжнародний готельний ринок, а саме: будівництво і розвиток готелів від 1 до 5* з відповідною вартістю та якістю послуг.

Готельне господарство – це сукупність різних типів засобів розміщення, які, відповідно до чинного законодавства, поділяються на колективні та індивідуальні. Станом на 01.01.2016 року в Україні нараховувалося 4341 колективних засобів розміщення, у тому числі 2478 готелів та інших місць для тимчасового проживання і 1863 спеціалізованих засобів розміщення [6]. При цьому їх кількість зростає щорічно у середньому на 3-4%. Більшість з цих готелів – це залишки неіснуючої держави, реконструйовані, але їх рівень далекий від стандартів і вимог сьогодення, так що «правильні зірки» в Україні мають лише 255 готелів. Навіть Київ, де рівень забезпеченості готельними номерами складає 3,5 місць на 1000 жителів, далекий від європейських стандартів. Для порівняння цей показник становить: у Москві – 9,3; у Санкт-Петербурзі – 6,4; у Парижі – 38,4; у Відні – 25,6. Та в першу чергу ми повинні брати до уваги показники європейських країн, які перевищують вітчизняні і становлять у Варшаві 5 готельних місць на 1000 осіб, до того ж там зосереджено більшість світових готельних мереж таких, як: «Rixos», «Four Seasons», «Radisson» та багато інших. Наша країна не має таких обсягів, але має безмежні можливості. Це означає, що тільки у Києві необхідно ввести до дії додатково близько 10-11 тис. номерів, за наявності зараз одноразової кількості місць близько 15.5 тис. [6]. Прискореними темпами розвивається інфраструктура, на заваді стоїть ряд гальмуючих моментів. По-перше, це законодавча база, яка не створила єдиного органу стандартизації та сертифікації готельних послуг і відповідних законопроектів у даній галузі. По-друге, у закладах розміщення відсутні нові технології обслуговування клієнтів, недостатня автоматизація більшості процесів, у тому числі поселення та розрахунків, обслуговування мешканців готелів тощо.

Дуже обмежена кількість послуг, які надаються мешканцям готелів в Україні порівняно з іншими країнами світу. Це впливає на високий рівень видатків, які зменшують розмір отриманого прибутку. Висока ціна за готельний номер суттєво зменшує конкурентоспроможність вітчизняних готелів, суттєво зменшує кількість вітчизняних споживачів, які можуть користуватися готелями України. Зменшується попит іноземних туристів у зв'язку з обмеженим обсягом послуг, які нада-

ються, і їх низькою якістю надання, незручним розташуванням та нерозвинутою інфраструктурою. [5] По-третє, нестабільність політичної ситуації в Україні, недоліки законодавства у сфері інвестування та підприємництва, невідповідність податкової та бухгалтерської систем міжнародним стандартам породжує велику кількість непорозумінь іноземних інвесторів з українськими партнерами у процесі їх спільної діяльності. Високий рівень і велика кількість податків позбавляє державу конкурентних переваг при залученні іноземних інвесторів. Спостерігається відсутність потужної страхової компанії, яка б покривала комерційні ризики під час реалізації масштабних інвестиційних проєктів; обмеженість довгострокових та недорогих банківських ресурсів; відсутність швидкісного транспортного сполучення з промисловими, сировинними центрами [5].

Сьогодні одним з найважливіших напрямів у діяльності українських готелів є створення ефективної системи з управління якістю, що дозволить здійснювати надання конкурентоздатних готельних послуг. Система якості важлива також і при проведенні переговорів із закордонними туроператорами та іншими корпоративними партнерами, що, як правило, вважають за обов'язкову умову перевірити перед підписанням контракту існуючу систему якості і наявність сертифіката на цю систему, що виданий авторитетним органом. Клієнт має право бути впевнений, що якість послуг, які йому пропонуються, відповідає його потребам. Водночас будівництво нових готелів в Україні ускладнюється рядом таких чинників:

- тривалою процедурою отримання земельних ділянок під будівництво;
- необхідністю отримання надмірної кількості дозволів та значними бюрократичними процедурами (що збільшує термін лише відкриття готелю до 2-5 років і більше, високим податковим тиском на підприємства готельної сфери);
- високим рівнем трансакційних видатків (які інколи складають до 50 % капіталовкладень);
- недосконалість законодавчої бази;
- високий рівень оподаткування;
- невідповідність нормам сертифікації та стандартизації готельних послуг [4].

У наданні готельних послуг і користуванні ними важливу роль відіграє їхня якість. Якість – найважливіша характеристика послуги, яка в умовах ринкової конкуренції є пріоритетним стимулом для клієнта. Більш точне поняття якості, яким керуються вітчизняні виробники закладене у ДСТУ 292594, «Якість – це сукупність характеристик продукції (процесу, послуги), що стосується її здатності задовольнити встановлені і передбачувані потреби» [1, 120-122]. Туристи оцінюють якість керуючись наступними критеріями:

- відповідність послуги очікуванням клієнта;

- здатності задовольнити їхні потреби у процесі споживання;
- відповідність послуги встановленим стандартам.

На якість обслуговування в готельній індустрії впливає низка чинників:

- стан матеріально-технічної бази;
- наявність прогресивних технологій обслуговування;
- професійність і компетентність обслуговуючого персоналу [4].

Якість наданих послуг у сфері готельної індустрії передусім регламентується нормативними і нормативно-правовими актами і повинна чітко відповідати цим документам. Підприємства готельної індустрії обслуговуватимуть досить різноманітний контингент відвідувачів як вітчизняних, так й іноземних, і відповідно для кожної категорії споживачів потрібні особливі методи та прийоми обслуговування. Проте, у розвитку туристичної та готельної індустрії якість послуг та рівень сервісу є гальмуючим чинником [2].

Так для готелів усіх категорій обов'язковою умовою є холодне та гаряче водопостачання протягом доби. Стандарти передбачають наявність у готелях, починаючи з категорії «три зірки», стаціонарного аварійного генератора для постійного забезпечення електроенергією готельних служб (ліфтів, холодильників тощо.) Недотримання цих вимог, є однією із причин, що вітчизняні готелі, втрачають навіть своїх клієнтів. Варто зазначити, що згідно вимог Союзу європейських футбольних асоціацій детально визначені вимоги щодо розміщення, проживання та обслуговування персоналу, у яких зазначені вимоги щодо надання сервісних послуг. Окрім традиційного переліку послуг, передбачено:

- паркінг на території готелю для 10 автомобілів, одного автобуса і вантажівки;
- конфіденційний вхід і вихід членів команди;
- належний рівень охорони готелю;
- складські приміщення площею не менше 150 кв. метрів;
- готелі повинні бути розміщені неподалік від міста, у тихому місці з високим рівнем конфіденційності;
- готелі категорії 5* розміщені від стадіону не більше, ніж за 30 хвилин їзди на автомобілі.

Ринок вітчизняної готельної галузі представлений не тільки недостатньою кількістю готелів, але й обмеженістю їх типів, відсутністю відповідної інфраструктури, що своєю чергою відображається на рівні якості обслуговування. Варто звернути увагу на такі аспекти, як: відсутність мережі альтернативних засобів розміщення економічного класу готелів: (хостелів, малих та міні-готелів, клуб-готелів, ботелів, апартамент-готелів тощо.) Наявність таких засобів розміщення могла б при-

вабити широкий сегмент туристів та задовольнити їх попит [3].

Усі вище перераховані види закладів гостинності повинні мати своє місце у великій ніші готельної інфраструктури України. Існуючі на поточний період типу готелів мають дещо інакший рівень сервісу, інакшу структуру та умови існування, що не завжди відповідає заданим світовим нормам і стандартам. Це також є ще одним бар'єром на шляху до досконалості.

За даними іноземних досліджень, в Україні проводиться ретельне дослідження готельної та туристичної проблеми і на 2017 рік планується створити рейтинг 10-ти найвідоміших та найприбутковіших готелів України. Все це свідчить про вдосконалення та динамічний розвиток даної сфери.

Сучасна індустрія гостинності, у контексті розвитку туризму, визначається, насамперед, розвитком ринкової економіки, що у свою чергу вимагає перебудови форм і методів її організації. Новий механізм організації повинен забезпечувати розвиток туризму як стійкість, так і гнучкість, його сприйнятливість до змін на ринку послуг і різних нововведень. Формування такого механізму – процес занадто дорогий і зтяжний. Тому необхідною умовою вирішення поставлених задач є швидкий пошук методів щодо удосконалення процесу обслуговування, аналіз та узагальнення практики й розроблення такої системи надання послуг гостинності, що змогла б забезпечити підвищення ефективності його діяльності в сучасних умовах.

Висновки до проведеного дослідження. Індустрія гостинності – це індустрія, що працює на благо людей. Це потужний механізм, що активно функціонує та розвивається, вимагаючи при цьому максимальної підтримки з боку держави та великих інвестицій. На сьогодні як влада, так і усі учасники готельної індустрії повинні позиціонувати Україну, як яскраву туристичну державу з величезним потенціалом, шанс для розвитку всієї туристичної інфраструктури з новим високим рівнем якості послуг. Отже, у вирішенні вищенаведених проблем буде доцільним внести зміни до нормативно-правових актів, зміни стосовно: виділення земельних ділянок під створення готельних підприємств, покращення умов розвитку мережі хостелів; залучити іноземних інвесторів; розробити додаткові готельні послуги; впорядкувати сертифікацію даних послуг та зробити її обов'язковою.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сенін В.С. Готельний бізнес: класифікація готелів та інших засобів розміщення: навч. посібник / В.С. Сенін, О.В. Денисенко. – М.: Фінанси і статистика, 2004. – 144 с.
2. Бурий С.А. Інноваційний потенціал у сфері готельно-ресторанного бізнесу та туризму /

С.А. Бурий // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 5. – Т. 2. – С. 201.

3. Готелі та інші місця для короткотермінового проживання: Статистичний бюлетень. – К.: Державний комітет статистики України, 2012.

4. Довбенко О. М. Податкове стимулювання інвестицій в туристичний комплекс України // «Фор-

мування ринкової економіки» / Науковий збірник КНЕУ. – 2007. – № 6. – С. 80–85.

5. Давидова О.Ю. Концептуальні фактори розвитку готельно-ресторанної галузі / О.Ю. Давидова, В.Ю. Лінник // Вісник ОНУ імені Мечнікова. – 2015. – Т.20. – Вип.6. – С.38.

6. <http://who-is-who.com.ua/bookmarket/hotrest2008/11/1.html>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕСУРСНО-ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ENSURING THE DEVELOPMENT OF RESOURCE AND FINANCIAL POTENTIAL OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

*У статті розкрито наукові підходи до визначення категорії «потенціал», ресурсний та фінансовий потенціал підприємства. Обґрунтовано власне бачення даних категорій. Досліджено основні проблеми функціонування підприємств машинобудівного комплексу. Проаналізовано першорядні умови, що сприяють розвитку ресурсно-фінансового потенціалу підприємств машинобудівної галузі. Визначено, що забезпечення розвитку потенціалу машинобудівних підприємств можливе шляхом діагностування чинників впливу на його формування й використання. **Ключові слова:** розвиток потенціалу, ресурсний та фінансовий потенціал, машинобудівні підприємства.*

В статье раскрыты научные подходы к определению категории «потенциал», ресурсный и финансовый потенциал предприятия. Обосновано собственное видение данных категорий. Исследованы основные проблемы функционирования предприятий машиностроительного комплекса. Проанализированы первостепенные условия, способствующие развитию ресурсно-финансового потенциала пред-

приятий машиностроительного комплекса. Определено, что обеспечение развития потенциала машиностроительных предприятий возможно путем диагностирования факторов влияния на его формирование и использование.

Ключевые слова: развитие потенциала, ресурсный и финансовый потенциал, машиностроительные предприятия.

The article reveals scientific approaches to the definition of the category «potential», resource and financial potential of the enterprise. The article substantiates the slash view of these categories, as well as investigates the main problems of the functioning of the machine-building complex enterprises. The article analyzes the primary conditions that will promote the development of resource and financial potential of enterprises of the machine-building complex. It is determined that ensuring the development of the potential of machine-building enterprises is possible by diagnosing the factors of influence on its formation and use.

Key words: development of potential, resource and financial potential, machine-building enterprises.

УДК 678.9

Маршук Л.М.

аспірант
Хмельницький національний
університет

Постановка проблеми. Машинобудування є однією з галузей, що має визначальний вплив на розвиток економіки держави. Для виходу на світовий економічний простір, розширення внутрішнього та зовнішнього ринку збуту продукції машинобудівних підприємств, необхідним є зростання ефективності їх діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Зважаючи на нинішній стан вітчизняної ринкової системи, необхідності проведення складних структурних реформ, подолання кризових явищ у фінансово-господарській діяльності актуальними для дослідження постають питання пошуку шляхів розвитку потенціалу машинобудівної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретико-методичних підходів щодо формування потенціалу підприємств про-

мисловості, забезпечення розвитку ресурсно-фінансового потенціалу та ефективного управління наявних можливостей господарюючого суб'єкта займалося багато вітчизняних та зарубіжних науковців-економістів, зокрема, І. Балабанов, І. Бланк, В. Горбоконь, Б. Данилишин, Л. Квятковська, С. Куліш, Є. Лапін, Н. Левченко, А. Турило, І. Плікус та ін.

Постановка завдання. Основною метою статті є розкриття автором усіх складових (внутрішніх та зовнішніх аспектів), що забезпечують розвиток потенціалу на підприємствах машинобудівної галузі з урахуванням нинішніх ринкових умов функціонування підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток підприємств машинобудівної галузі є підґрунтям забезпечення конкурентоспроможності